

ort närmast belägna gymnasier, emedan det för lärjungarne vid de aflägsnare läroverken blefve nära nog omöjligt att begagna sig af densamma; äfvensom den antingen skulle leda tid ökad, icke till minskad kostnad för föräldrar och målsmän.

Senatorn önskade på grund af det anförda, att åt Senatens Ekonomie-departement måtte öfverlemnas att vidtaga sådan åtgärd, att icke mindre det ofvan anmärkta extra ordinära förhöret med abiturienterne från lyceum i Helsingfors komme att afskaffas, utan äfven vid statens läroverk lärjungarnes öfveransträngande må förekommas.

10 Skulle likväl Kejsrerliga Senaten finna för godt att tillstyrka det ifrågavarande förslaget, borde tiden för studentexamen så bestämmas, att examinatorerna vid Universitetet icke kränktes i sin rätt att åtnjuta den af statuterna för universitetet dem medgifna ferie, hvilken rätt de sig äfven förbehållit.

428 S. H. ANTELL – J. V. SNELLMAN 9.III 1865
HUB, JVS handskriftssamling

20

Gamle Vän och Broder!

För ditt senaste vänskapsfulla bref får jag tacka Dig varmt. Det har mycket lugnat mig, men jag måste förbindligast anhålla, att Du äfven, denna gång, fritager kronobetjeningen ifrån all, äfven den aflägsnaste motsträfvighet i frågan att befordra den äskade depositionen af kornet. Saken bedrefs genom sockne stämmor under pastorernes presidium och allmogen uttalar å dessa sin röst utan all inblandning å nämnde tjenstemäns sida. Jag står så godt som med ena foten i slädan på vandrings till Helsingfors hvarest jag anhåller att få bombardera Dig med en ganska diger promemoria – idel bekymmerfulla saker. Bered Dig nu min gode Broder på ett engla tålmod, derom beder

30

Vännen
S. H. Antell.

Kuopio den 9:e Mars 1865.

429 J. V. SNELLMAN – A. ARMFELT 11.III 1865
RA, A. Armfelts brevväxling

40

Högvälborne Herr Grefve.

För Högvälborne Herr Grefvens höggunstiga medverkan till den utmärkelse, jag fått mottaga, får jag aflägga min vördnadsfullaste tacksägelse.

Jag ser i den ett tecken af vår Nådiga Monarks ädelmod, hvilken icke tillräknat mig såsom fel att hafva arbetat för en angelägenhet, som bragt Hans Majestät oro och bekymmer. Gud skall dock veta, att jag lika litet som någon annan Finne, hvilken förtjenar detta namn, ville med ett enda ögonblicks sorg löna vårt fäderneslands ädle beskyddare och välgörare. Men sträfvandet till det bättre hörer menniskan till, och det erhållna goda förmår derföre aldrig göra folken förnöjda i den mening, att de icke skulle hafva något mera att begära. Detta är derföre icke något bevis på missnöje och otacksamhet. Det är tvärtom de

50

ädelsinnade och utmärkta regenternas lott, att af sådane ständigt nya fordringar oroas. Här gälla Stagnelii ord: »ju högre lif, dess större smärta». Det är förfärande att tänka på den börda, som sålunda hvilat på Hans Majestät. Måtte Gud gifva Honom styrka och framförallt uppehålla Hans tro på det Rättas och Godas makt öfver menniskorna.

Äfven för afgörandet angående bränvinsmedlens användande har jag att ödmjukt tacka. Om blott Senaten ville gå in på att i hvarje fall förorda något anslag för jernvägarne, är jag fast öfvertygad, att folk och Ständer skulle gilla det, äfven om derigenom anslagen för andra ändamål de första åren måste i någon mon inskränkas. För afgjordt kan det tagas, att första årets inkomst skall stanna vida under Ständernas beräkning; och en jemnkning i utgifterna vore derföre nödvändig. 10

I Finska språkfrågan har den uttalade erinran, att reformen skall inom föreskrifven tid vara genomförd, lugnat sinnena. Att det blir möjligt, tror jag icke. Men att löftet står fast åtminstone i afsigten – det är hufvudsak.

Presslagen är numera det enda löfte, som icke ännu är infriadt. När man ser så vanvettiga demonstrationer, som den senaste i Åbo, måste man väl hysa farhågor för följderna af den nya friheten. Det blir dock icke denna, som bär skulden, utan den stora ömtåligheten, som lägger sådane demonstrationer hela landet till last. Tryckfriheten fordrar, att mycket skrån endast föraktas; ty tanklöst folk måste alltid i hopen finnas, och en tidningsartikel af deras fabrik läses i dag, för att i morgon glömmas. Lagen ansågs komma att gälla tre år. Nu är snart ett af dessa år förgånget, 20

Senaten har beslutit låta med förkunnandet af Ryska Silfverrubelns giltighet dröja, tills myntreformen förkunnas. Tyvärr är det att befara, att när ultimotermnen delgifves Senaten, saken icke skall kunna hållas tyst. Redan nu finnes exempel, att varningar meddelats. 30

Från Ryska ministeriernas sida synes man benägen att i förtid oroas med frågan om utbetalningarne härstädes för Riksskattkammarns räkning. Från Krigsministerium har skett förfrågan, huruvida man här vill mottaga Ryska sedlar och utbetala beloppet i Finska Bankens. Sådant vore ruinerande, så länge liquiden icke kan ske efter kurs. Förslaget afböjdes med försäkran, att Ryska sedeln här går till lika värde med den Finska, samt att äfven Finska statsverket betalar i Ryskt mynt. Detta har vid utbetalning af senaste kvartal skett. Hvad tidningarne om detta förfarande innehållit, är naturligtvis dikt. Utbetalningen skedde till hälften i Ryskt mynt, emedan intet annat förefanns; ty vid denna tid är kontanta behållningen alltid knapp. 40

Nu har åter Finansministern begärt, att få inbetala till kontoret i Petersburg, medan utbetalningen skulle verkställas af Banken härstädes. Dervid är dock lyckligtvis icke fråga om att utbetala i Finska sedlar. Saken torde kunna arrangeras. Men önskligt vore, att enligt gifvet löfte i Finanskomittén befästningsarbetena här i landet kunde för året inställas eller åtminstone bedrifvas i mindre skala, emedan vi eljest öfverhopas af Ryska sedlar. Jag vågar vördnadsfullt bedja om Högvälborne Herr Grefvens mäktiga / intercession / i detta syfte. När man ålagt oss så svåra vilkor, borde vi kunna räkna på skonsamhet. 50

Haf den synnerliga godheten Högvälborne Herr Grefve att ursäka detta brefs längd, och värdes icke illa upptaga, att jag öfverhufvud faller så besvärlig med mina skrivelser. Jag har intet annat stöd, än Herr Grefvens godhet att lita till; och Herr Grefven kan gifva mig det vittnesbörd, att mina ödmjuka framställningar aldrig afsett personliga

angelägenheter, hvarken mina egna eller andras. Min tacksamhet för den tillit, Herr Grefven behagat skänka mig, är derföre icke mindre. Jag hoppas kunna ådagalägga den genom att vara Herr Grefven ett samvetsgrannt vittne för den skuld, hvori vårt fädernesland står till Herr Grefvens verksamhet för dess bästa.

Med djupaste vördnad har jag äran framhärda

Högvälborne Herr Grefvens
aldraödmjukaste tjenare
Joh. Vilh. Snellman

10

Helsingfors den 11 Mars 1865

430 C. G. F. WREDE – J. V. SNELLMAN 17.III 1865
HUB, JVS handskriftssamling

Högädle Herr Senator!

20 Den 12:e dennes hemkommen från en embetsresa till Jväsckylä, hade jag nöjet få mottaga Herr Senatorns ärade skrifvelse af den 27:e Februari, hvilken jag nu skyndar besvara.

Den bekymmersamma ställningen inom Lappjärvi socken, föranledde mig, redan före afresan till Jväsckylä, anmoda Landskamrer Hammarström att företaga en resa till de nödställda trakterna för att på ort och ställe undersöka förhållandet äfvensom att söka beveka handlandena i Jakobstad Thoden och Strengberg att ej indrifva sina hos allmogen i Lappjärvi utestående fordringar. Resultatet, af Hammarströms resa är Herr Senatorn i tillfälle se ur hans till guvernören

30 afgifna berättelse, hvilken med dagens post till Kejserliga Senaten afgår.

Lappjärvi sockneboers till Hans Majestät ställda ansökan om erhållande af ett 300 000 marks lån, är ett tilltag vanligt hos enfaldiga bönder de der för afhjelpandet af ögonblickets behof genom hvad medel som helst, förbise de deraf följande framtida vådor. Det är ingalunda genom penningelån en hungrande allmoge bör understödås, ty inom en kort tid af slösaktigt öfverflöd bortspolieras penningarne hvarefter eländet inträder i sitt förra stadium, utan anser jag utdelning af spanmål i mindre partier som lån åt den besuttna och mot arbete åt

40 den lösa befolkningen såsom det enda under närvarande brydsamma förhållande att rekommendera.

Med anledning af Herr Senatorns yttrade farhoga att befolkningen inom Wasa län genom min efterlåtenhet utarmas och demoraliseras, har jag strängt gått till doms med mig sjelf för att utröna huruvida jag verkligen vore nog olycklig att förtjena en dylik förebråelse; men Gud vare lof, mitt samvete förblev lungt, ty jag kan ej finna mig skyldig förebråelsen.

Det är Herr Senatorn nogsamt bekant att Wasa län åren 1862 och 63 drabbats af den fruktansvärdaste missvext, som hade till följd total brist på brödföda bländ länets befolkning, hvilken brist då betäcktes genom lån såväl af Kronan som enskilda. Att det derpå följande 1864 års knappa skörd icke kan förslå till bestridande af de föregående årens gjorda skulder och till brödföda under det löpande, är lätt insedt. Af nämnde anledning inkom jag till Hans Majestät med underdånigt

50 förslag till anstånd med inbetalningen af kronans hos allmogen ute-